

ANÀLISI DELS PRIMERS ANYS DE LA GERMANDAT JESÚS NATZARÈ A TRAVÉS DE LA PREMSA LOCAL (1903-1906)

Apropant-se la data de celebrar el centenari de la nostra entitat, és un bon moment per recordar com varen ésser d'importants aquells primers anys de la nostra història. Per realitzar aquesta anàlisi hem emprat l'únic mecanisme existent en l'època, la premsa escrita, cal recordar que en aquells temps era el mitjà de comunicació que permetia arribar al soci de forma directa (no existien mitjans que facilitessin la confecció de butlletins o cartes com els actuals, que utilitza la Germandat per comunicar-se amb els seus associats). A més a més, en el nou mil·lenni que tot just hem començat, l'era d'Internet i la premsa electrònica on la informació és poder. És fascinant endinsar-se en aquella època tant diferent de l'actual i comprovar els canvis que Tarragona ha sofert i veure on romanen les arrels de la nostra Germandat. El treball l'hem centrat en la franja compresa entre els anys 1903 a 1906 per un senzill motiu, en aquest període de temps el nostre pas estava constituït per una sola imatge, la fundacional (documentada sobre l'any 1698 i destruïda el 1936 durant les revoltes que varen constituir la guerra civil espanyola).

Vers a aquests inicis cal tenir en compte quatre escrits existents en l'àmplia documentació de la nostra Germandat: *"Fundación de nuestra Hermandad"* de Francesc d'Assís Garcia Segarra (1983) i *"1903 i la Germandat de Jesús Natzarè a través de la premsa local"* de Manuel Callao Costa (1987), el tercer escrit referent a aquesta matèria és: *"Apunts històrics sobre la Germandat (1903-1926)"* del germà Josep-Lluís Gras Alcalde (1995), finalment destacar un darrer escrit *"La Real Hermandad de Jesús Nazareno"* de Juan Salvat y Bové, Cronista Oficial de la Ciutat (1978). En aquest escrit, sols ressenyarem aquells documents que en els escrits esmentats anteriorment no hi figuren o bé destaquen per la seva importància. La documentació emprada per a la realització d'aquest escrit es troba a l'hemeroteca de la Caixa de Tarragona.

L'any 1903 és un any clau per a tots els membres de la Germandat ja que, com és per tots conegut, va ésser fundada la mateixa per en Ramon Salas Ricomà (insigne arquitecte i gran tarragoní), per venerar la imatge del Natzarè. Aquesta no té data concreta tot i que els mitjans de comunicació de l'època, com ja hem explicat, els diaris, i en concret el *"Diari de Tarragona"* (a partir d'ara Diari) del dimarts 31 de març de 1903 diu: *"El domingo se reunieron buen número de vecinos de esta ciudad para tratar la formación de una Hermandad con el título de "Nazarenos". El autor del pensamiento, el arquitecto diocesano D. Ramón Salas, expuso a los reunidos el plan de sus proyectos. El señor Salas se propone constituir la Hermandad indicada, en la forma que se halla en Sevilla, para que las fiestas de la Semana Santa en Tarragona tengan algún día renombre. Cuéntase ya con el beneplácito de S.E.I. el Señor Arzobispo, a cuya aprobación se someterán los estatutos y el modelo de las vestas para acompañar el paso del Nazareno. Nuestro aplauso más sincero al Sr. Salas, y ojalá que el primer paso dado en este asunto por nuestro distinguido amigo, sea el principio de la organización de las grandes fiestas de Semana Santa en Tarragona"*. Així doncs, segons el rotatiu Tarragoní, la primera constitució de la Germandat la podem situar en aquest dia 29 de març de 1903, data que considerem essencial de remarcar ja que sempre s'ha al·ludit a la creació de la nostra entitat en el mes de març, però mai s'ha donat data concreta. Així, serem agosarats i anirem més enllà afirmant aquesta data com a importantíssima. Ara bé, la constitució de la primera junta directiva que haurà d'administrar la nostra entitat en el futur es produirà el 12 de juliol de 1903, el Diari s'expressa de la següent manera en l'edició del dimarts dia 14 de juliol de 1903: *"El domingo quedó constituida la Hermandad de Jesús Nazareno, bajo la presidencia de D. Ramón Salas, fundador de la referida asociación religiosa, la cual se regirá por un reglamento que ha merecido la aprobación de S.E.I. el Sr. Arzobispo. En la reunión celebrada el domingo fueron elegidos los administradores, que según el reglamento deberán renovarse cada dos años. Los actuales son Ramón Salas, D. Antonio Pujol, D. Fernando Cervera, D. Félix Ribas, D. Luis*

Rodríguez, D. Juan Vidal y D. Francisco Boireu. Entre los socios se formó un Montepío para el socorro mutuo en caso de enfermedad e invalidez, siendo nombrada la siguiente junta directiva: Presidente: D. Ramón Salas. Vicepresidente, D. Félix Ribas. Contador, D. Miguel Camarero. Tesorero, D. Fernando Cervera. Visitador mayor, D. Luis Aris Negre. Secretario, D. Pedro Llord. Vicesecretario, D. Esteban Vendrell. Médico Inspector, D. Francisco de P. Canals. Vocales: D. José Potau, D. Andrés Henríquez, D. Ramón Archelaga y D. Manuel de Peñarrubia”.

Possiblement aquesta constitució va realitzar-se passat el Divendres Sant i havent ja participat a la processó, per la manca de temps i el desig de participar en els actes d'aquella Setmana Santa de 1903.

Però a part de la Junta Directiva, que aconseguiren dur a terme el seu propòsit amb entusiasme i il·lusió, el més important en tota constitució o inici d'un projecte com aquest és el nombre de persones que s'aconsegueix reunir, ja que no perdem de vista que sense els germans i les germanes que n'han format part en els 98 anys d'història no hauríem arribat a l'actualitat, així el nombre de persones en aquests anys inicials era important i el Diari del dijous 2 d'abril ens diu: *“Cada día es mayor el número de adheridos a la nueva Hermandad del Santo Nazareno. Hacía bastantes años que el paso de Jesús Nazareno iba a la procesión sin acompañamiento; más hoy, por el entusiasmo que se observa en los individuos que componen la asociación, individualmente resultará un nuevo elemento a la ya grandiosa procesión del Viernes Santo que organiza la Congregación de la Purísima Sangre de Nuestro Señor Jesucristo, y por lo tanto, corroborando lo que manifestamos el martes último (dimarts 31 de març de 1903), dicho acto religioso puede llegar a ser uno de los más importantes que se celebran en España”.* Ara sens dubte podem afirmar que ho és, o com a mínim la millor de Catalunya, com ho palesa el fet que la Generalitat la declarés la processó del Sant Enterrament com a festa tradicional d'interès nacional, segons la resolució de 25 de juny de 1999, per la qual es dóna publicitat l'Acord del Govern de 18 de maig de 1999, de declaració de festa tradicional d'interès nacional de la Processó del Divendres Sant, de Tarragona (DOGC número 2929 de 13.07.1999, pàgina 9471). Qui s'ho havia de pensar l'any 1903 quan la Setmana Santa començava a renéixer!

Respecte del nombre de persones que participà a la processó del Sant Enterrament, la primera de la Germandat, la de l'any 1903 (recordem que al diari La Cruz es diu que el nostre pas va desfilar a la processó entre els confreres de la Sang durant la Setmana Santa de 1902), segons la premsa local s'esperava que fos substanciosa, “bastant” ens diu en paraules textuals¹ i realment així es va produir com ens recull i felicita el Diari del dia 12 d'abril de 1903: *“A pesar de la precipitación con que se organizó, por la perentoriedad del tiempo, la nueva Hermandad ha desempeñado ya este año un buen papel en la procesión, no dudando que en la próxima constituirá un nuevo elemento que contribuirá grandemente al lucimiento de aquel solo religioso, único fin que se ha propuesto su fundador y cuantos le secundan. Nuestra más cordial enhorabuena a todos por el éxito obtenido”.* El pas (recordem-ho amb una sola figura, la fundacional) va assistir a la processó acompanyat per la banda del regiment de Luchana² sent la gratificació donada als 8 homes que portaren el pas de 24 ptes. L'any 1904 es preveia una processó molt lluïda com s'avançava en els diaris anteriors a la diada del Sant Enterrament, per part natzarena s'esperava la participació d'unes “*quaranta parelles*” i sorprèn la citació que es fa a tots els natzarens per mitjà del Diari del Dijous Sant d'aquell any: *“SECCIÓN OFICIAL Hermandad de Jesús Nazareno. Se avisa a los señores asociados que el local de reunión para asistir a la procesión que celebra mañana la Congregación de la Purísima Sangre es el de los pórticos del edificio del juzgado de esta ciudad (calle de Santa Ana). Con objeto de proceder a la organización, se suplica la asistencia a las cuatro y media de la tarde. Tarragona 31 Marzo de 1904.- El secretario, Luis Rodríguez”.* On actualment ens reunim els natzarens per recollir les atxes (als antics locals del Jutjat de Primera Instància de Tarragona). La processó sortí a les sis i aquell any va acompanyar el pas de Jesús Natzarè la banda militar d'Almansa³. Finalment cal dir que aquell any 1904 els Natzarens que participaren a la processó ho van fer amb un nombre considerable, demostrant ja, en la seva segona participació al Sant Enterrament, la capacitat de convocatòria que és palpable encara avui, en els nostres dies. L'any 1905 s'anomenà la nostra Germandat com la “*numerosa Hermandad de Jesús Nazareno*” donat el

gran nombre de socis que van participar en la processó. Del Diari del dia 22 d'abril dins la crònica local i regional trobem els actes que es duen a terme cada Divendres Sant a la nostra ciutat, la tradicional recollida dels passos: *"(...) A las tres y media salió de Nazareth la cohorte romana (armats) en busca de los pasos que debían concurrir a dicho acto (...) Y el de "Jesús Nazareno" de la casa del presidente de la Hermandad, el arquitecto provincial D. Ramón Salas, calle del Conde de Rius (...)"* i la solemne processó del Sant Enterrament: *"(...) A las siete en punto salió del templo por el siguiente orden: (...) Luego lúcido acompañamiento de la Hermandad de "Jesús Nazareno" con su paso, la bandera llevada por el alcalde D. José Prat y seguido de la banda de música de Luchana; (...)"*. La reunió prèvia de germans abans de l'inici de la processó es produeix en el mateix lloc esmentat i comú a la resta d'anys anteriors, als antics locals del Jutjat de Primera Instància de Tarragona. Finalment en el darrer any que analitzarem, el 1906, per començar dir que la processó comptà amb diferents canvis en alguns passos com ens anuncia el Diari del dia 29 de març, en una notícia amb títol *"PROCESIÓN DEL SANTO ENTIERRO"* i que diu: *"(...) Sabemos oficiosamente que tanto la asociación de jóvenes aspirantes como las del Nazareno, labradores y Ecce-Homo, están dispuestos a asistir como de costumbre a tan solemne acto con sus pasos correspondientes, habiendo llevado a cabo alguno de ellos importantes modificaciones en las carrozas de los pasos y en los estandartes, reformas y mejoras todas que no dejan de representar grandes sacrificios por parte de dichas asociaciones, encaminadas todas ellas a dar todo el esplendor posible a las mismas, correspondiendo así a los deseos y sacrificios de tan ilustre como noble Congregación (...)"*. Es parlava, a la notícia de la Sang (*jóvenes aspirantes*) i després de la negativa de la societat marítima *"La protectora"* que no tenia intenció d'assistir amb el seu pas, el Sant Enterrament, aspecte que el Diari criticà obertament. Les millores al pas del Natzarè eren totalment necessàries, pel mal estat del mateix, aquest motiu és el que provocarà que l'any següent es produís el canvi de la peanya. La Junta per preparar la processó tingué lloc el dia 1 d'abril del mateix any⁴. A la recollida dels passos, el Natzarè fou el darrer en arribar a Nazareth⁵, mentre que la processó del Sant Enterrament sortiria aquell any de la església de Nazareth, a dos quarts de set de la tarda. Els congregants de la Germandat de Jesús Natzarè (així ens anomenà el Diari del 12 d'abril) es reuniren a les sis en els baixos del jutjat de primera instància. La participació de la nostra entitat en la processó va ser explicada pel Diari del dissabte 14 d'abril de la següent manera: *"(...) La Hermandad de Jesús Nazareno, con su artístico pendón y bandera llevada por su presidente el arquitecto provincial don Ramón Salas acompañado de los Sres. D. José Cuchillo y a D. Emmanuel Vicens, seguidos de la banda de Almansa y una comisión de la junta directiva"*. Destaca el nou penó de la *"sección de niños"* que explicarem posteriorment i el fet que es nomeni expressament a una comissió de la junta directiva, que habitualment figura darrera de la bandera principal de la Germandat en la processó del Sant Enterrament.

Els pendonistes, és a dir, les persones que duïen els estandards de la Germandat durant la processó, apareixen sempre inscrites en el diari dies abans de la processó, destaca el fet que l'any 1903 (el fundacional) el portador no va ser en Ramon Salas i Ricomà (el fundador i primer president) sinó l'arquitecte municipal Sr. José M. Pujol⁶, acompanyat pels Srs. Francisco de E. Canals i Fernando Cervera. A l'any següent, el 1904, el pendonista va ser l'advocat de l'II-lustre Col·legi de Tarragona Sr. Ignacio Batlle⁷ i cordonistes el Sr. D. Manuel de Peñarrubia i el Sr. D. Estanislao Guanse. Pel que fa a l'any 1905, va ésser pendonista el soci Sr. José Prat, alcalde de la ciutat de Tarragona, i cordonistes els Srs. José Sevil i Enrique Mir⁸. L'any 1906 la notícia de qui serà l'abanderat, figura al Diari del dimarts 10 d'abril, on diu: *"Este año, según nuestros informes, llevará el estandarte principal, el digno presidente de la misma, nuestro querido amigo el arquitecto provincial D. Ramón Salas, quien ha designado para acompañarle como cordonistas a D. José Cuchillo y a D. Emmanuel Vicens"*. Aspecte destacable que fos el nostre fundador qui la dugués al darrer any que el pas de Jesús Natzarè assistia a la processó tan sols amb el Natzarè, és a dir, sense les escultures de la verge Maria, Maria Salomé i la Verònica incorporades l'any següent, finalitzant així un període de la Germandat marcat per aquest fet, l'existència d'una única figura en el pas que sortia a la processó.

La quota que es pagava per donar-se d'alta a la Germandat l'any 1903, era la petitesa actual de 3 pessetes, uns 25 cèntims al mes⁹, sistema numèric actualment en desús i que properament haurem d'utilitzar al donar d'alta a les noves generacions de natzarens mitjançant

l'euro. Quant al "Montepío" la quota era d'una pesseta mensual, però ja parlarem d'aquesta secció posteriorment amb més deteniment.

Un fet curiós que es produí l'any 1903 va ser el de l'aprovació de la vesta de la Germandat que el Diari descriu de la següent manera: *"El señor Arzobispo ha aprobado, según comunicación recibida por D. Ramón Salas, la vesta para la Hermandad del Santo Nazareno: será negra, llevada en forma de túnica, manga caída, cingulo encarnado, y cruz del mismo color como distintivo de la asociación"* (dia 3 d'abril de 1903). Aquesta creu esmentada, que fins els anys vuitanta encara podia veure's en les vestes d'alguns aspirants, va ser utilitzada com a distintiu de la Germandat fins l'any 1917 on es va desfilar per primera vegada amb la medalla que actualment tots utilitzem, confeccionada, recordem, per en Ramon Salas; és rodona, amb una orla quadrifòlia amb una creu llatina al seu interior envoltada a banda i banda per les lletres "H" i "N" (*Hermandad i Nazareno*), el color és daurat, tot i que la creu manté el color vermell inicial. Un fet remarcable que cal afegir, és que l'any 1914 el rei Alfonso XIII li atorgà a la Germandat el títol de reial, fet que repercutí en la medalla (de fet no només a la medalla sinó també a l'escut de la Germandat) a l'afeguir-li una corona, formant així doncs, la forma que actualment coneixem. L'any 1906 se'n produí un altre de fet rellevant per la seva transcendència posterior ja que aquella Setmana Santa, segons el Diari del dimecres 11 d'abril: *"La sección de niños estrenará un magnífico estandarte, obra verdaderamente primorosa, artística, realizada por las hermanas de la Casa provincial de Beneficencia"*. Aquesta notícia va ésser matisada després del Sant Enterrament pel propi rotatiu en l'edició del diumenge 15 d'abril: *"En la procesión del viernes Santo fue objeto de unánimes elogios el primoroso estandarte de la Hermandad de Jesús Nazareno, llevado por varios niños. Su forma artística honra a su autor D. Francisco Casanovas; sucesor del malogrado amigo D. Félix Ribas; y también a las religiosas de San Vicente de Paul de la casa provincial de beneficencia, que lo han ejecutado y que tendrán satisfacción de haber dotado a Tarragona de una joya artística más a las muchas que en su género han confeccionado. De correcto y apropiado dibujo, y de labor esmeradísima, resulta dicha obra digna de su destino, por cuyo motivo felicitamos a todos cuantos han intervenido en la realización de tan magnífico estandarte"*. La constitució d'aquest estandard figura en un dels assentaments del llibre de caixa de l'any 1906 on es parla de la confecció d'un penó pels nens, això ho hem analitzat juntament amb les notícies del Diari i podem afirmar que aquest penó és el Morat, conegut així pel seu color, estandard que actualment obre les fileres natzarenes i que es portat per aspirants. Juntament amb la bandera, és un dels primers símbols que va tenir la Germandat. Les seves mides són de 85 x 69 cm. i està constituït per un escut amb l'orla quadrifòlia, amb els extrems acabats amb elements de tipus vegetal, sense el cercle que l'envolta i les lletres "h" i "n"; al mig, la creu llatina vermella distintiva de la Germandat, que ja hem analitzat en la descripció anterior de la "vesta". Al cap d'amunt del penó apareix, atapeïda, la corona reial. Al darrera porta brodat el nom de la Germandat. L'actual, replica del de 1906, va ésser confeccionat l'any 1992 per la secció de Maries del Calvari reproduint fidelment l'antic.

Menció apart dins d'aquest recull de notícies curioses, ja que són les que només es produeixen en un sol any i no es repetiran, mereix la missa en sufragi dels germans traspassats, actualment com figura anualment en el programa d'actes que realitza la Germandat, aquesta es realitza uns dies després dels actes centrals de la Setmana Santa, a la parròquia de Sant Francesc i amb caire general per a tots els socis traspassats durant l'any. Al 1906 aquesta missa se celebrava de forma individual i a Natzareth, això s'extreu clarament de la notícia del Diari del divendres 11 de maig de 1906: *"Las misas que se celebrarán mañana sábado en la iglesia de Nazareth serán aplicadas en sufragio del alma de D. Félix Ribas, vice-presidente que fue de la Hermandad de Jesús Nazareno. Se suplica la asistencia de los señores socios y de todas las personas que deseen asistir a dicho acto"*. Actualment, a més a més de celebrar la missa en sufragi del germans traspassats en el decurs d'un any; es realitza una ofrena floral a la tomba d'en Ramon Salas Ricomà ubicada en el cementiri de Tarragona.

El "Montepío" de la Germandat, mereix un apartat diferent a la resta de notícies analitzades fins ara, ja que en aquests primers anys té una importància cabdal en el desenvolupament posterior de la Germandat. Per això destacarem la majoria de notícies de forma literal i gairebé íntegra, ja que en elles es palpable clarament la posterior evolució. El "Montepío" també anomenat secció de socors mutus, sorgeix al mateix temps que la Germandat, segons el Diari del dia 31

de març: “(...) Organizada la Hermandad, se fundará entre sus socios un Montepío (...)”, i és l'únic del seu caire que es manté dins dels actuals gremis, germandats i confraries de Setmana Santa de Tarragona. El funcionament dins de la Germandat és autònom. La seva creació fou motivada per la situació social del període històric, ja que no existia, ni de forma institucional ni particular, cap organisme que dugués a terme les prestacions que el “Montepío” realitzaria, no existia ni la Seguretat Social ni figures afins.

El dia 18 de setembre de 1903 va ésser aprovat el reglament del “Montepío” entre els socis de la Germandat pel Govern Civil, però dies després aparegué en el Diari de forma amplia una notícia que duia per títol “EL MONTEPIÓ DE JESÚS NAZARENO” que hem considerat de gran importància i creiem necessària la seva publicació íntegra per la curiositat que comporta: *“Aprobado por el Gobierno Civil de la provincia el Reglamento de este Montepío, está próximo a terminar el plazo de admisión de socios sin pago de cuota de entrada. El Montepío de la Hermandad de Jesús Nazareno, tiene por principal objeto el auxilio mutuo en los casos de enfermedad, inutilización y fallecimiento que ocurran entre los hermanos, así como procurar su bienestar temporal y espiritual. Los asociados tienen el deber de cumplir fielmente los estatutos de la hermandad, así como las disposiciones que emanen de la Junta del Montepío, además de la observancia de los deberes religiosos económicos y sociales. El Montepío satisfará anualmente de su fondo social la cantidad de 3 pesetas que a los hermanos de Jesús Nazareno les corresponde como cuota para sufragar los gastos de la Hermandad, sin que el socio inscrito en el Montepío deba abonarla por el referido concepto. El socio que hubiese de ausentarse de esta ciudad por más de 6 meses, tomará la baja temporal, no satisfará cuota, ni tendrá derecho a cobrar cantidad alguna durante el tiempo de la ausencia, siendo dado de alta, nuevamente a su regreso. No obstante, debe transcurrir un mes desde el día que vuelva a ser alta. El enfermo de medicinas percibirá 8 pesetas diarias de subsidio, durante los 60 primeros días; y el de 4 pesetas en los siguientes 60. El enfermo de cirugía mayor, devengará 6 pesetas diarias de subsidio por espacio de 60 días, y 4 pesetas respectivamente, y durante 30 días el de cirugía menor. Si al terminar el enfermo de medicina los 120 días aún no estuviese restablecido, no podrá volver a cobrar por la misma enfermedad. Si después de la curación volviera a enfermar de la misma dolencia, podrá cobrar nuevamente, siempre y cuando la enfermedad no sea declarada crónica. Al fallecimiento de un asociado, serán entregadas 100 pesetas a su familia, si se solicita este socorro del Presidente, entendiéndose renunciado este derecho si no se ha pedido dentro del tercer día de la muerte, ingresando, en este caso, como donativo en el Montepío y en la Hermandad, por mitad, como legado del difunto. Todo socio tiene derecho de participar en la Junta Directiva, ya por escrito, o verbalmente, las faltas o abusos que notare en la administración del Montepío, a fin de que sea corregido por quién corresponde, así como el proponer medios para el engrandecimiento del mismo, y a verificar cuantas reclamaciones le ocurran. Los cargos del Montepío son honoríficos, gratuitos y obligatorios. Los nombrados podrán, sin embargo, hacer dimisión, siempre que alegasen justo motivo para ello. Caso de ser admitida su renuncia, vendrán obligados a pagar la multa de 5 pesetas. Subsistirá el Montepío mientras formen parte del mismo 15 asociados, no pudiendo pasar del número de 300, a menos que dado el estado floreciente de sus fondos, la Junta General en sesión extraordinaria acordase ampliar la anterior cifra una vez cubierto el número total. Llenado el número de asociados, se concederá preferencia para el ingreso en las vacantes que ocurran a los hermanos de mayor antigüedad mientras reúnan las condiciones del Reglamento”.*

Ens agradaria destacar que l'any 1903 es senyalés que no es podia passar de 300 associats, aspecte que actualment no es així, ja que no s'estableix un nombre màxim. El gener de l'any 2000 el nombre d'associats era de 165 membres, per tant, no es sobrepassen les previsions fetes en el segle passat. Actualment, la secció està integrada a la *Federació de Mutualitats de Catalunya* i l'any 1970 se li atorgà la medalla al Mèrit Mutualista. Dit això, parlarem ara de les Juntes Directives que va realitzar el “Montepío” en el transcurs dels primers anys de la seva història, les sessions celebrades els dies 31 de novembre de 1903¹⁰ i 10 de febrer de 1904¹¹, tenien com a objecte admetre nous socis. El “Montepío” anava adquirint cada dia que passava més importància, i el diumenge 24 de gener va tenir lloc la seva primera Junta General, l'elecció de la Directiva apareix en el Diari del dimarts 26 de gener de 1904: *“El domingo se celebró su primera Junta general el Montepío de la Hermandad de Jesús Nazareno, siendo*

elegida por unanimidad la Directiva, compuesta de los mismos señores interinamente nombrados para organizar i constituir la Asociación, de la que es presidente D. Ramón Salas, tesorero D. Luís Cervera, contador D. José Camarero y secretario D. Pedro Llord. La general acordó admitir socios sin pagar entrada, hasta 30 de Junio próximo". L'any 1905 se celebrà la junta general el diumenge 29 de gener a les 11 del matí, es de destacar el que diu el Diari: "Con el fin de celebrar la Junta general que dispone el reglamento y renovar los cargos que cesan de la directiva, se reunirá en una de las salas del Instituto General i Técnico, el MontePío cuyo nombre sirve de epígrafe de estas líneas. Lleva de existencia algo más de un año, y en tan poco tiempo puede decirse que su existencia, no sólo esta asegurada, sino que progresa de una manera notable, franca y decidida. El número de socios es verdaderamente importante, lo que patentiza que las bases porque se rige tan recomendable MontePío, ofrecen indiscutibles y positivas ventajas. Como dejamos expuesto, dicha asociación, que cuenta poco más de un año de existencia, disponía el 31 de diciembre último de un remanente en caja, según un expresivo estado que hemos tenido ocasión de examinar, de 2.859,50 pesetas. Esta cifra demuestra, con verdadera elocuencia, que el MontePío que nos ocupa, llena en esta capital una necesidad y un objetivo práctico, necesario y justo. La junta, los fundadores y todo por si, han contribuido con sus nobles y loables esfuerzos, al estado próspero y alagador de esta asociación, pero muy en particular su digno e ilustrado presidente nuestro buen amigo D. Ramón Salas, a quien se debe un entusiasta pláceme por su labor constante e incansable en pro de su progreso y buena administración. A la junta de hoy deben acudir todos, y todos seguir coadyuvando a la vida próspera del MontePío de Jesús Nazareno, digno de la consideración de todos los tarraconenses". El dimarts dia 31 de gener el rotatiu local es feia ressò de les conseqüències que produí la celebració de l'esmentada junta general: "En la junta General celebrada el Domingo por el Monte-Pío de la Hermandad de Jesús Nazareno, fue reelegido presidente su fundador D. Ramón Salas y demás individuos a quien correspondía cesar en sus cargos. Además se cubrieron las vacantes de vicesecretario y un vocal, siendo designados por aclamación los Sres. Emanuel Vicena y D. Luis Panadés, respectivamente". Aquesta va ser l'activitat del "Montepío" l'any 1905 com hem apreciat molt àmplia i pròspera que, mica a mica, a anat augmentant amb el pas dels anys.

Per cloure, el darrer any; el 1906, el "MontePío" es reuní el diumenge 28 de gener a les 11 en l'institut provincial¹². Els efectes d'aquesta junta General són explicats pel Diari del dimarts 30 de gener, notícia que a l'igual que les anteriors considerem necessària la seva referència en la totalitat, tot i ésser extensa: "MONTEPIÓ DE JESÚS NAZARENO: El domingo último, y en una de las salas de nuestro Instituto General y Técnico, celebró junta general la apreciable y ya importante asociación cuyo título encabeza estas líneas. Presidió el acto D. Ramón Salas, asistido de D. Fernando Cervera y D. Emmanuel Vicens. Cumplióse con los preceptos del Reglamento, en cuando a la lectura de documentos, y por aclamación fueron reelegidos: para vice-presidente D. Félix Ribas, para contador D. José Camarero, para vocal es, D. Manuel de Peñarrubia y D. José Potau, y para secretario D. Pedro Llord. Se dio un voto de gracias a la junta por el acierto con el que llevan su gestión. Realmente es digna de consideración y aplauso la labor realizada en este lapso de tiempo. Poco más de dos años cuenta de existencia este MontePío, ha cubierto todas las necesidades que se han presentado y puesto de manifiesto en estado de cuentas que acusa una excelente administración y una situación económica tan próspera como floreciente. Tenía un sobrante en 31 de diciembre último de 4.219,55 pesetas. Tenemos la firme convicción de que este MontePío, por sus excelentes convicciones y resultados, ha de llegar a un número importante de asociados, pues son muchos nuestros vecinos que ignoran sus ventajas, verdaderamente recomendables. Además le informa un espíritu altamente religioso, que les da carácter, importancia y respetabilidad. Aplaudimos sinceramente la obra de este MontePío, y no hemos de regatear un cariñoso y justo aplauso a su digno presidente nuestro buen amigo D. Ramón Salas, aplauso que hacemos extensivo a los demás celosos individuos que comparten sus tareas en la junta, y nos complace que en Tarragona exista un MontePío que tan altos fines y tendencias persigue".

Amb aquesta investigació sobre els primers anys d'existència de la Germandat, reiterem el fet que aquestes etapes són els fonaments del present i futur de l'entitat que encara perdura avui en dia en la Setmana Santa Tarragonina. Allò que un dia un bon nombre de veïns entusiastes de la nostra ciutat van constituir amb il·lusió i fermesa s'ha convertit en una de les associacions

més importants de la ciutat. El reflex d'allò que va ser la nostra entitat en els anys 1903-1906 ho hem intentat explicar segons allò que apareix publicat en la premsa local de Tarragona, caminant cap el centenari de la Germandat.

Marta BAREA i NAVARRO
Francesc d'Assís GARCIA i COLET

NOTES A PEU DE PÀGINA

- ¹ Diari de Tarragona del dia 7 d'abril de 1903: *"Anoche se reunió la Hermandad del Nazareno, ultimando los detalles para asistir a la procesión del Viernes Santo. A pesar de la rapidez con que se ha organizado, parece que este año serán ya bastantes los socios que asistirán con vesta y capuz"*.
- ² Diari de Tarragona del dia 9 d'abril de 1903: *"Mañana, a las seis de la tarde, saldrá de la iglesia de Nazareth la procesión del Viernes Santo por el orden siguiente: (...) luego el paso de Jesús Nazareno, con su lucido acompañamiento de socios de la nueva hermandad, con su pendón y banda de música del regimiento de Luchana, siendo pendonista el arquitecto municipal D. José M. Pujol, al que acompañaran los Sres. D. Francisco de P. Canals y Fernando Cervera; (...) "*.
- ³ Diari de Tarragona del dia 2 d'abril de 1904: *"A las seis de la tarde salió de la iglesia de Nazareth la procesión del Santo Entierro por el orden siguiente: (...) Luego el paso de Jesús Nazareno, con un lucido acompañamiento de socios de la hermandad, con su pendón y banda de música del regimiento de Almansa; (...) "*.
- ⁴ Diari de Tarragona del dia 1 d'abril de 1906: *"Hoy a las once de la mañana celebrará junta general la Hermandad de Jesús Nazareno para tratar de la próxima procesión del Viernes Santo, a cuyo esplendor tanto contribuye la citada asociación "*.
- ⁵ Diari de Tarragona del dia 14 d'abril de 1906: *"Las primeras horas de la tarde salió de Nazareth la cohorte romana para acompañar a los pasos al expresado templo. Los primeros fueron el de la Virgen al pié de la cruz y el Santo Sepulcro, de la iglesia de San Lorenzo,. siguió luego el del Santo Ecce-Homo, el de la Flagelación y el último el de Jesús Nazareno (...) "*.
- ⁶ Diari de Tarragona del dia 9 d'abril de 1903: *"Ha sido designado para pendonista de la Hermandad Nazareno en la procesión del Viernes Santo al arquitecto municipal D. José M. Pujol"*.
- ⁷ Diari de Tarragona del dia 30 de març de 1904: *"(...) La de Jesús Nazareno dará este año gallarda prueba de su existencia, asistiendo con el paso de su nombre, acompañado de buen número de parejas con vesta y capuz unas y descubiertas otras. Será pendonista el abogado de Ilustre Colegio de esta ciudad D. Ignacio Batlle y Cordonistas los Sres. D. Manuel de Peñarubia y D. Estanislao Guanse"*.
- ⁸ Diari de Tarragona del dia 28 de març de 1905: *"La hermandad de "Jesús Nazareno" está ultimando los trabajadores preparatorios para asistir con el esplendor que acostumbra a la procesión del Viernes Santo. La junta directiva ha conferido el estandarte de la hermandad al Excmo. Sr. D. José Prat, alcalde de esta ciudad"*.
- ⁹ Diari de Tarragona del dia 31 de març de 1903: *"A la Hermandad "Nazareno" pueden ingresar todos los vecinos que gusten, siendo la cuota para los gastos de la asociación 25 céntimos al mes. Organizada la Hermandad, se fundará entre sus socios un Montepío con la cuota de una peseta mensual"*.
- ¹⁰ Diari de Tarragona del dia 1 de desembre de 1903: *"Ayer celebró sesión la Junta Directiva del Montepío de Jesús Nazareno, admitiendo buen número de socios, que forman parte asimismo de la Hermandad del mismo nombre. El nuevo Montepío adquiere cada día más importancia y por ello felicitamos muy sinceramente a su fundador el Sr. Arquitecto Diocesano y Provincial Don Ramón Salas Ricomá"*.
- ¹¹ Diari de Tarragona del dia 11 de febrer de 1904: *"La junta directiva del MontePío de Jesús Nazareno celebró ayer sesión, admitiendo nuevos socios"*.
- ¹² Diari de Tarragona del dia 28 de gener de 1906: *"Hoy a las once de la mañana se reunirá en el instituto provincial el Monte-Pío de la Hermandad de Jesús Nazareno, asociación que en los tres años que lleva de existencia ha llegado a un estado floreciente"*.